

SEZÂİ KARAKOÇ'UN SOHBETLERİ, ZİYARETÇİLERİ, ARKADAŞLARI

Mustafa Kirenci

v.

■ Abdullah Işıklar (1933-2020)

Büyük Doğu ve *Yeni Sabah* gazetelerinde muhabir olarak başlayıp 1957-1960 yılları arasında Hüseyin Rahmi Yananlı ile birlikte *Fetih* gazetesini çıkaran ve son olarak da Cağaloğlu'nda Işıklar Yayınevini kuran Abdullah Işıklar, Üstat'ın sık görüştüğü kişilerdendi. Abdullah Bey'in kitabevi oldukça çeşitli ziyaretçi kapasitesine sahipti. Bunda onun insanları âdeta kucak açar gibi kollarını kaldırarak içtenlikle karşılaması ve taltif etmesi, hatırnazlığı etkili idi. Bir de geleni daha çok dinlemesi ve merkeze alması; arada tasvip ya da tamamlayıcı bir ifade ile iştirak etmesinin de bu etkiye dâhil olduğunu düşünüyorum. Işıklar Kitabevi, Çatalçeşme Sokak'ta hemen yol kenarında düzayak, birkaç merdiven basamağıyla inilen, ama penceresinden gelip geçenlerin görülebildiği bir konumdaydı. Dışarıdan bakıldığında da Abdullah Bey cam kenarına yakın oturduğu için daha kolay görülürdü. Abdullah Bey gelen geçenleri gördüğünde hemen el salları ya da hemen dışarı çıkar içeri buyur ederdi. Meczubundan bürokrati-na, öğrencisinden akademisyenine kadar akla gelebilecek çok çeşitli meşrebe ve göreve sahip kişiler onun yayınevine peyderpey gelirler sohbet ederlerdi. Akademik camiadan, Şehir Tiyatroları bürokratına, eski milletvekillerinden gazete yazarlarına, şair ve şairelerden, yazı âleminin her şubesine kadar birçok kişiyi ayrı ayrı ya da birkaçını bir arada görmek mümkündü.

Aslında Işıklar Yayınevi benim şahit olduğum zamanlarda aktif bir yayınevi değildi. *İmam Hatip Okulu Mezunları Cemiyeti'nin Kapatılışı*, *Neşriyatının Durdurulması*, *Mallarına El Konması* ve *İlmi Hüküm*; *Mevlana Küçük Hüseyin Efendi*; *Komünistler ve Beynelmilel Yahudi* gibi kitaplar yayımlamıştı. Yalnız Abdullah Bey'in, Sönmez Neşriyat ve

Bilmen Yayınevinden çıkmış neşirleri de vardı. Bunlardan bazıları: *Büyük İslam Mücahidi Ebulkelam'ın İngiliz Mahkemesi Önünde Yaptığı İslamın Müdafası*; Tahirü'l-Mevlevi'den *Mir'atü'l-Akaid: İnançlar Aynası*; *Müslümanlıkta İbadet Tarihi*; *İnsanlığın Büyük Önderi Resulü A'zam Hz. Muhammed'in Hal Tercümesi*; Ahmed Naim'den *İslam Irkçılığı Menetmiştir*; Ahmed Hulusi'den *Manevi İbadetler Rehberi ve Kaside-i Mudariye*.

Kitap yayını neredeyse hiç yapmadığı için Işıklar Kitabevi insanların buluştuğu, eski ahbabların görüşme, karşılaşabilme ya da en azından haber alma ümidiyle gittikleri –cep telefonunun olmadığı zamanlarda bu tür yerler böyle bir işlev de görüyordu– bir sohbet yeri idi. İçeride bir radyo türkü kanalında sesi belli belirsiz duyulacak tarzda daima açıktı. Kaldırım hizalı penceresinde “15.30’da geleceğim” yazan ve yazısı zamanla solmuş seyyar bir tabelası vardı ve neredeyse her gün camına belli bir zamanda asardı. Ziyaretçiler bunu bilirdi. Bu yüzden genellikle o saatten sonra gelirlerdi. O zamanki tabirle “millî manevi değerlere sahip” her meşrepten ve meslekten kişilerin Çağaloğlu dediklerinde yegâne bildikleri tek uğranılan yer burası idi. Burada ziyaretçinin durumuna göre zaman zaman fikirler, genellikle de olaylar, dönemin güncel siyasi kararları ve uygulamaları, İslam tarihinden bazı anekdotlar konuşuldu. Bizim kuşağımızın yaşamadığı, fakat Abdullah Bey kuşağının gözünü açtıkları Tek Parti Dönemi ve ardından gençlik dönemlerini yaşadıkları Adnan Menderes Dönemi ve 27 Mayıs İhtilali, siyasi mücadeleler konuşmaları mihverindeydi. Bazen herkes bir cephesinden tutarak aynı şeyi anlatırdı. Abdullah Bey’in misafirleri varken daha çok dinler arada “Ya! Ya!” diyerek söze karışırdı. İhtimam gösterdiği konular vardı. Mesela camilerde bulunan halı desenlerinde haç işaretinin olmasına; ta o zamanlardan İstanbul Büyük Şehir Belediyesinin 4 minareli logosunun çöp konteynerlerinde, herkesin üzerine basıp geçtiği rögar kapaklarında bulunmasına esef eder bunu sıkça dillendirirdi. İstanbul’a sembol olarak seçilen minarenin çöp kabı ve kanalizasyon kapaklarında şekillerinin bulunmasını büyük bir saygısızlık ve hakaret addederdi. Nitekim bunda başarılı oldu. Her mecrada dillendirdiği bu konuyu o zaman İstanbul Belediye Başkanı olan Ali Müfit Gürtuna’ya bir topluluk içinde söylediğini onun da “Bunda ne var?” demesi üzerine “O zaman sen kendi resimleri çöp kutularına ve rögar kapaklarını niçin koymuyorsun?” diye sorduğunu Gürtuna’nın da bir cevap veremediğini yakınlarından duymuştum.

Bahsettiğim gibi Işıklar Kitabevi yol kenarında idi ve kitabevinin önünden Üstat’la geçtiğimiz her sefer içeri buyur ederdi. Üstat müsaitse geri çevirmez içeri girer bazen bir çay içimlik süre kadar otururduk. Eğer Abdullah Bey’in başka misafirleri varsa oturma süresi artardı. Bir defasında Sait Çekmegil de vardı. Üstat mesafeli davrandı. Çünkü *Diriliş* dergisinin haftalık döneminde yayımlanan tasavvuf metinlerine dair Çekmegil *Vahye Zulmedenler* başlıklı bir yazı yazmıştı. Üstat’ın buna canı çok sıkılmıştı.

Genellikle o sıralarda daha çok Abdullah Bey'in uhdesinde olan Cağaloğlu'nun meczubu Palulu Aydın Efendi'yi, her zaman sırtında taşıdığı pelüş kürkünün üzerinde oturur bulurduk. Onu daha önce yazmıştım. Tekin olmayan biriydi, zaman zaman hikmete müteallik olabilecek şeyleri söyledikten sonra söylevini küfürle bitirirdi. Abdullah Bey'e göre bilinçaltında yer etmiş zulümler sebebiyle bağırıp çağırması, küfürler etmesi yüzünden Aydın Efendi bir şikâyet üzerine 1950'lerde Toptaşı Cezaevi'nde kalmıştı. Üstat bir defasında çıktuktan sonra "Söyledikleri iyi gidiyordu, epey bir şey söyledi ama sözlerini küfürle bağlamasaydı." diye hayıflanmıştı. Abdullah Bey, Diriliş'e zaman zaman gelir fakat daha çok telefon ederdi. Bazen iki günde bir arardı. Bir defasında Üstat telefonu kapattıktan sonra çantasından para çıkarıp "*Telefonla konuşurken Aydın Efendi 'Bana bir Gripin parası gönder.' diye seslendi, götürelim.*" dedi. Aydın Efendi para kabul etmez, ihtiyacını söyleyerek ister ancak o zaman para kabul ederdi. Bir ara Aydın Bey'in konutu Nuruosmaniye Camisi'nin abdest mahallinin hemen üstündeki terasta idi. Geceleri orada yatar, bütün gün ise Üsküdar, Eminönü ve Fatih'te dolaşır. Ona sık rastlardım. Cami restorasyonuna gireceğinden Aydın Bey açıkta kalınca Abdullah Bey ona bir otel arayışına girdi. Bir sefer rastladığımda "Sirkeci'deki otellere baktık. Bu az ekâbir değil, nereye götürdüysen bana 'Beni buraya mı layık görüyorsun?' deyip durdu. Bakalım aramaya devam ediyoruz." demişti.

1990'ların sonu ya da 2000'lerin başı idi. Abdullah Bey Diriliş'e geldiğinde, vaktiyle *Der Spiegel* dergisinin 1960'lı yılların başında yayımladığı Hitler özel sayısından bahsederek, orada Hitlerin yaptığı resimler arasında Şeyh Ali Baba isimli bir resmin bulunduğunu söyledi. Hitler'in zuhur ettiği ve Avrupa'da yayılmaya başladığı zamanlarda, özellikle II. Dünya Savaşı sıralarında alınan haberler Hitler'in Anadolu'ya da müdahale edeceğine dair söylentilerin de ortaya çıkmasına yol açmış. Kırklareli - ya da Kırıkkale gibi aklımda kalmış fakat emin değilim- bulunan Şeyh Ahmed Efendi ismiyle maruf bir şeyh efendinin müridanından bir derviş de Hitler'in Bulgaristan'a kadar gelip dayanmasından endişeli bir hâlde gece zikrinden sonra dualar ediyor. Bir yakaza anında bulunduğu odaya hiç tanımadığı biri giriyor ve adının Şeyh Ali olduğunu söylüyor. Galiba Şeyh Efendi'nin yanında başkaları da var. Bunlar dervişin endişelerine vâkıf olarak Hitler'in kumandanlarının adını tek tek söyledikten sonra Ali Baba Hitler'in Türkiye'ye giremeyeceğini ve bu turumun kendilerinin tasarrufunda olduğunu söyler. Harbin bitişine kadar birçok bilgiyi de önceden dervişe söylerler. Abdullah Bey bunları bir solukta anlattıktan sonra bütün bunları dervişin yakın bir arkadaşından dinlediğini söyledi. 1960'lı yıllarda dinlediği sıralarda duydukları taze iken *Der Spiegel* dergisinin özel sayısında Hitler'in yaptığı tabloları görür. Bu tablolardan biri sakallı sarıklı bir zatın resmi olup altında Şeyh Ali Baba yazmaktadır. Hitler'in yaptığı bu resmi görür görmez hemen vaktiyle dervişin arkadaşından dinledikleri aklına gelir. Anlatacaklarını bitirdikten sonra Abdullah Bey bana baktı ve "*O dergi muhakkak kütüphanelerde, Alman Kültür Merkezinde vardır, Mustafa kardeşim baksa!*" dedi.

Üstat dinledikten sonra Kudüs müftüsü Seyyid Emin el-Hüseyini'den (1895-1974) ve Hitler'le Berlin'de görüşmesinden (1941) bahsetti.

Abdullah Bey oldukça pratik biriydi, bu görüşmeden sonra bana bu konu ile ilgili bir kitap hazırlama teklifinde bulundu. Kısa bir süre sonra Abdullah Bey elinde iki nüsha kitapla geldi. Kitap *Hitler ve Ali Baba* başlığıyla yayımlanmıştı.¹ Kitabın kapağında Hitler ile Üstat'ın bahsettiği Seyyid Emin el-Hüseyini'nin Berlin'de görüşmeleri sırasında çekilen fotoğraf vardı. Fotoğrafın altında da Arapça bir yazıda: "*Adolf Hitler ve es-Seyyid Emin el-Hüseyini² ile Berlin'de görüş-tükleri sırada*" ifadesi vardı. Kitaba baktım ama Abdullah Bey'in *Der Spiegel*'de olduğunu söylediği resmi göremedim.

Abdullah Bey 1990'da kurulan Diriliş Partisi ve 2007'de kurulan Yüce Diriliş Partisinin kurucularındandı. Son zamanlarında hatıralarını kitap olarak çıkarmıştı.³ Oraya gelenlere dair sohbetlerden, mükâlemelerden oldukça az bahsediyor çoğunlukla da sadece isim olarak zikrediyordu. Bana sanki aceleyle getirilmiş, her şey bir anda söyleme endişesinin hâkim olduğu bir metin intibasını verdi. Devrin, kapakta belirtildiği üzere (1937-2017) 80 yıl gibi uzun bir dönemin konularını ve tartışmalarını göstermesi bakımından bunların daha etraflı belli bir düzen ya da sistem gözetilerek ele alınması doğrusu iyi olurdu. Âdeta bir mahfil işlevi gören Işıklar Kitabevinin müdavimleri benim kuşağımdan ve daha eski kuşaktan herkesin birbirini tanıdığı kimselerdi.

1 Murat Malay, *Hitler ve Ali Baba*, Mem Yayınları, İstanbul 2008, 391 sayfa.

2 Fransızlara karşı Cezayir'de Emir Abdülkâdir; İngilizlere karşı Sudan'da Muhammed Mehdi; İtalyanlara karşı Libya'da Senûsî ve Rif'i, İspanyollara karşı Emir Abdülkerîm gibi Filistin davasının da ilk lideri Kudüs Müftüsü Hacı Emîn el-Hüseyini (1895-1974) kabul edilmektedir. I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte **İstanbul'a gelmiş, burada kaybolduğu Mekteb-i Harbiye'den 1915'te kurmay subay olarak mezun olmuştur.** Bir süre İzmir'de görev yaptıktan sonra sultanın özel ilgi ve alakası ile **Teşkilat-ı Mahsusa** 'da görev alan Hüseyinî bu görevi gereği **teşkilatın Kudüs sorumlusu olmuştur. Ali Ulvi Kurucu**'nun nakline göre, **Emîn Hüseyinî I. Dünya Savaşı'nda, Çanakkale ve Galiçya'da Osmanlı ordusunda gönüllü bir subay olarak savaşmıştır.** 1931'de Filistin sorununun dar bir çerçeveden kurtarılıp tüm Müslümanların gündemine girmesi için Suriye, Lübnan, Irak, Suudi Arabistan, Mısır ve Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 22 ülkeden din adamlarının katıldığı **Dünya İslam Kongresi** düzenlenmiş ve Emîn el-Hüseyinî bu kongrenin ilk başkanı seçilmiştir. İlerleyen safhalarda İngiliz mareşali Emîn el-Hüseyinî'nin yerini bildirene 20.000 sterlin para ödülü verileceğini ilan etmesi üzerine kaçak yaşayan ve Türkiye'ye sığınma çabaları da başarısız olan Emîn el-Hüseyinî'nin Avrupa'ya gitmekten başka çaresi kalmadığından İkinci Dünya Savaşı'nı fırsat bilip 1941'de savaşı kazanacaklarına inandığı Almanya ve mihver devletlerin desteğini alabilmek için Berlin'e gitti ve Hitler ile görüştü. **Bu görüşmede, Hitler'den Araplara hitaben bir deklarasyon yayınlamasını istemiş; buna karşılık kendisi de İngiliz sömürgesi altındaki Arap halklarını ayaklandırmayı vaat etmişti.** Bk. Ali Altunkaya, Kudüs Müftüsü Hacı Emîn el-Hüseyini, <https://www.gzt.com/mecra/kudus-muftusu-haci-emn-el-huseyn-3562116>

3 Recep Arslan, *Gazeteci Abdullah Işıklar Tanıdı-Dinledi-Anlattı, 1937-2017 Yılları Arasında Türkiye'yi Aydınlatanlar*, [y.y], İstanbul, Ocak 2017, 262 sayfa.

Oranın, orada konuşulanların belki de bir roman atmosferi içerisinde ya da bir vakanüvis titizliğiyle anlatılması, hem bir dönemin aydın sosyolojisini ortaya çıkarması hem de yakın tarihimizin tanıklıklarının zapt edilmesi açısından önemli olabilirdi. Ama yine de satır aralarında bir cümleyle de olsa bahsedilenler, bilenler için bazı rabbitalar kurmaya yardımcı olabilir. Abdullah Bey, Çağaloğlu'nun en kendine has bir siması idi. Ruhu şad olsun.

Turgut Akman (1934-1994)

Turgut Akman Bey, Üstat'ın Ağrı Karaköse'den askerlik arkadaşı ve aynı zamanda meslektaşı. Aslen Rumelili idi. Eğitim hayatına ve mesleki serencamına dair bazı bilgileri Maliye Müfettişleri Derneği resmi genel ağ sayfasından aldım. *1934'te İstanbul'da doğmuştur. Tüccar Hüseyin Akman'ın oğludur. 1954'te Kabataş Erkek Lisesi'nden, 1959 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinden mezun olmuştur. Maliye Teftiş Kurulu'na 20. 07. 1962 tarihinde girmiş; 21.03.1968-20.03.1969 tarihleri arasında İngiltere'de staj yapmıştır. 18.11.1971-31.07.1974 tarihleri arasında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı görevini yürütmüştür. 31.07.1974 tarihinde tekrar Maliye Teftiş Kurulu'na dönen Turgut Akman Maliye Başmüfettişi olarak görev yaptığı sırada, 08.06.1994 tarihinde vefat etmiştir.*⁴

Üstat *Hâtıralar*'ında 1963 kışını anlattığı kısımda Turgut Bey'den bahsetmektedir: *O kış Eminönü Vergi Dairesi'nde görev yapacaktım. Bir gün daireye gittiğimde, Turgut'la (Akman) karşılaştım. Askerlikten sonra bir müddet görüşmemiştik. Maliye müfettiş muavinliği imtihanını kazanmıştı. Böylece tekrar buluşmuştuk. Seyrek olmak üzere bazı geceler Marmara Kahvesi'ne beni görmeye gelirdi. Sonraki yıllar, benim Kadıköy tarafına taşınmamla o taraftaki pastane veya kahvehanelerde gece buluşurdük. Daha sonra anlatacağım veçhiyle biraz da bir tesadüf eseri olarak Ankara'ya aynı zamanda görev için gittik ve üç yıl sonra aynı zamanda döndük. Orada ve daha sonra İstanbul'da geceleri aynı şekilde bir yerlerde oturup konuşma âdetimize devam ettik. İkimiz de bekâr olup evlenmemiş bulduğumuzdan bu alışkanlık ya da ihtiyaç, bugüne kadar sürdü.*⁵

Bir önceki paragrafta Üstat'ın daha sonra anlatacağım dediği bahis, memuriyete ikinci kez döndüğü, Ankara'ya ve yeni hayatına intibak etmeye çalıştığı 1971 yılında geçmektedir: *Çankaya'da bir ev tutmuştum. Arkadaşım Turgut Akman da arkadaşlarının ısrarları üzerine Turizm Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı'nı kabul etmiş ve bu sebeple Ankara'ya gelmişti. Nasıl İstanbul'da geceleri Kadıköy pastanelerinde veya kahvelerinde oturuyorsak, burada da önceleri Büyük Ankara Oteli, Tuna Pastanesi, Markiz gibi yerlerde oturuyorduk. Fakat sonra enflasyonun hızlı artışı sebebiyle farkında olmayarak daha hesaplı yerlere gitmeye başlamıştık. Bunun, çok sonra farkına vardık. Kent Otel, Bulvar Palas lobilerinden sonra sıradan kahvelerde buluşmuştuk akşamları. Bu, kendiliğinden olmuştu.*

4 <https://www.mmd.org.tr/album/turgut-akman> ve <https://teftis.ktb.gov.tr/yazdir?23E31D7D955E19F5CAD07B4CDAEE4EF1>

5 Sezai Karakoç, *Hâtıralar II*, Diriliş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 263.

Fakat bizim için hiç önemli değildi. Çünkü o kahveler de oturup konuşulacak sessiz yerlerdi... Fakat o günden bugüne kahveler oyun oynayanlarla dolup taşarak gü-rültülü, oturulmaz yerler haine geldiler.⁶

Turgut Bey'i onu ilk kez gördüğüm 1983 tarihinde genellikle cumartesi ikindi sularında Diriliş'e gelir, hanın kapanma saatinde birlikte çıkarlar, o zamanlar Üstat Beyazıt Koska'da oturduğu için oraya yakın Set Üstü'ndeki kahvehaneye giderlerdi. Turgut Bey arabasıyla gelir, bazen araba ile bazen de mevsim mü-sait olduğunda yürüyerek gidilirdi. Turgut Bey de arabasıyla sonradan gelirdi. Üstat Kadıköy yakasına taşındıktan sonra da genellikle Evrensel ya da Asya kahvehanesinde buluşurlar, zaman zaman akşamları biz de giderdik.

Turgut Bey cevval bir zekâya sahipti. Bu hâl, çoğu zaman tamamlayıcı bir espri ya da konunun başka türlü anlaşılabilceğini de ima eden bir cümle olarak or-taya çıkardı. Tutarsızlıkları hemen yakalar, esprili bir cümle ile de ifşa ederdi. Bulduğu şeyden memnuniyetini âdetâ bütün vücudunun eşlik ettiği kesik ke-sik gülmeleriyle belli ederdi. Mesela Özal Dönemi meşhur bakanlardan biri he-likopter ya da uçak almış ve haber olmuştu. Bakan Bey gerekçe olarak içki ve si-gara içmediğinden parasını güya tasarruf ederek böyle bir alım yaptığına dair bir açıklama yapmıştı. Turgut Bey, "Biz de lüks otellerde yemek yemiyoruz ve kalmıyoruz." demişti. Yine iş arayan biri için "Eskiden iş aslanın karnında der-lerdi, şimdi bağırsaklarında!" diye cevap vermişti. Bazen Laz ve Yahudi taklidi de yapardı. Trabzon'a teftişe gittiğinde âdetâ bir fıkra gibi yaşadığı olayı an-latışı hep gözümde canlanır. Teftiş için henüz gittiği vergi dairesinde müdür "Efendim, çözemediğimiz bir olay var, şahıslara bir türlü anlatamıyoruz, sizin geldiğinizi söylesek, bir de siz dinleseniz, tesiriniz olur." demiş. Ertesi gün iki ortak gelmiş Turgut Bey ikisini de dinlemiş söyleyeceğini söylemiş ama ikna olmamışlar, gene her birinin kendi fikrinde ısrar etmesi üzerine Turgut Bey de artık son çare olarak anlatabilmek için "Ancak o durum ikinizden biri ölür-se mümkün olur." demiş ve adamlar gitmişler. Ertesi günü daireye gittiğin-de müdür dünkü nizalılardan birinin bıraktığı dilekçeyi gülerek Turgut Bey'e uzatmış. Dilekçede "... tarihinde öldüğümden dolayı" diye başlayan cümleyi görür görmez "Laz fıkraları meğer gerçekmiş." demiş.

Kâmil Öztürk ve Turgut Akman, *Diriliş* dergisinin kendi kimliğini inşa etme-ye başladığı 1966'daki ikinci döneminden başlayarak ve âdetâ bu kimliğin iyice mücesssem hâle geldiği, gür bir sese kavuştuğu üçüncü (1969-1971) ve dördüncü (1974-1978) dönemlerinde bilhassa tercümelerde ismi en çok ge-çen zatlardır. Kâmil Bey telif ve tercümeleriyle, Turgut Bey sırf tercümeleriyle kendilerine verilen görevi hakkıyla başardılar. Bugünküler için tuhaf gelebi-lecek bir şey de, bu zatların bütün bunları isim peyda etme, bundan bir itibar kazanma niyeti taşımadan sırf kendilerine verilen görevi bir "ödev" olarak

6 Sezai Karakoç, *Hâtıralar II*, Diriliş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2022 s. 423-424.

gerçekleştirmiş olmalarıdır. Âdeta bir mürit gibi... Yaptıklarından asla söz açmazlar, onlara ima yoluyla da olsa bir ehemmiyet atfetmezlerdi. Bugünden *Diriliş* sayılarına baktığımda âdeta kitap hüviyetindeki her bir sayısındaki fikrî insicamı ve yüksek kalibreyi gördükçe vaktiyle onca imkânsızlığa rağmen nasıl olup da bunların meydana getirildiğine insan hayret ediyor. Öyle anlıyorum ki para ya da imkânlarla sahip olma ile nitelik orantılı seyretmemiş. Hatta para ve imkân rahatlığı, gücünü insan ruhundan alan asıl çabayı ve bizim bu çabanın zuhuru olarak görmemiz gereken niteliği, kemalatı ifsat etmiş. Üstat'ın "Şahdamar" şiirindeki "*İri buğday tanelerinin trenleri yürüttüğünü bilmeziz*"⁷ mısrasını bu minvalde sık sık hatırlarım. Galiba öncekiler ile şimdikiler arasındaki fark şimdikilerin heybelerinde "iri buğday taneleri"nin olmaması.

Turgut Bey'in *Diriliş*'te daha çok çevirileri yayımlanmıştır. Çeviriler dışında iki kitap yazısı da var. İlki Nermin Menemencioğlu ve Fahir İz'in Penguin Books'tan 1978'de çıkan *Turkish Verse* başlıklı *İngilizce Türk Şiir Antolojisi*'ne dair "Türk Şiiri" başlıklı yazı (Ekim 1979, Sayı: 61, s. 64-65); ikincisi de Adile Ayda'nın aynı yıl yayımlanan *Yahya Kemâl'in Fikir ve Şiir Dünyası* isimli eseri üzerine (Kasım 1979, Sayı: 62, s. 62-65) bir değerlendirme.

Derginin 3. döneminin Aralık 1969 tarihli sayısından başlayarak ve bundan sonraki bütün çıkışlarında 1992 tarihli son sayısına kadar onun çevirilerini sıklıkla görmekteyiz. Muhtemelen memuriyet endişesiyle sadece 3. dönem sayılarında Üstat'ın verdiğini bildiğim "Turhan Akışık" müstearıyla yayımlanan çevirileri derginin 4. döneminden başlayarak kendi adıyla yayımlanmıştır. Bu çevirilerin künyeleri şu şekildedir:

Mahmud Ahmed, "İslam Ekonomisi 1. Bölüm: Kapitalizm Kaosu" (Kasım 1969, Sayı: 2, s. 18-22); "İslam Ekonomisi-Krizler" (Aralık 1969, Sayı: 3, s. 13-18); **Thornton Wilder**, "Sezar'ın Dünyası'ndan" (Şubat 1970, Sayı: 5, s. 43-48); **Virginia Woolf**, "*Orlando*'dan" (Mart 1970, Sayı: 6, s. 20-23); **Lawrence Durrell**, "Hayalet Tren" (Mayıs 1970, Sayı: 9-10, s. 71-80); **Lawrence Durrell**, "*Mountolive*'den" (Haziran-Temmuz 1970, Sayı: 11-12, s. 97-106); **M. L. Rosenthal**, "Yenilik ve Günümüz Şiiri [I]"; (Aralık 1970, Sayı: 15, s. 53-58); [II] (Ocak 1971, Sayı: 16, s. 36-44); **T. S. Eliot**, "Sır Kâtibi'nden", (Aralık 1974 Sayı: 4, s. 61-67); "İki İrlanda Hikâyesi: **James Stephens**-Değersiz Prens, **D. J. O'sullivan**'dan Yılan Balığı", (Ocak 1975, Sayı: 5, s. 91-97); **Arland Ussher**'den özetleyerek çeviri, "Büyük İrlanda Şairi W. B. Yeats", ([I] (Şubat 1975, Sayı: 6, s. 84-87); [II] (Mart 1975, Sayı: 7, s. 59-61); **Pitirim A. Sorokin**, Çağın Bunalımı'ndan, ([I] Nisan 1975, Sayı: 8, s. 13-22; [II]; Mayıs 1975, Sayı: 9, s. 29-34; [III] (Haziran 1975, Sayı: 10, s. 40-44); **R. A. Scott-James**, "T. S. Eliot", (Şubat 1976, Sayı: 18, s. 225-229); **Michael Billington**, "Büyük Eugene", (7 Haziran 1976, Sayı: 22/1, s. 2); **Robert Langbaum**, "Hayat Beyleri, Sürgün Krallar D. H. Lawrence'de Özbenlik ve Cinsiyet" [I] (1 Temmuz 1976, Sayı: 27, s. 2); [II] (5 Temmuz 1976, Sayı: 28, s. 2); [III] (8 Temmuz 1976, Sayı: 29, s. 2); [IV] (12 Temmuz 1976, Sayı: 30, s. 2); [V]

7 Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, Diriliş Yayınları, İstanbul 2000, s. 42.

(15 Temmuz 1976, Sayı: 31, s. 2); [VI] (19 Temmuz 1976, Sayı: 32, s. 2); **Daniel Robin**, “Son Romantik” (22-26 Temmuz 1976, Sayı: 33-34, s. 4; 29 Temmuz- 2 Ağustos 1976, Sayı: 35-36, s. 4); **Robert Wokler**, “Batı Düşüncesi: Doğa Benzeşimleri”, (28 Nisan 1977, Sayı: 49, s. 4); **Anthony Thwaite**, “Çarpışan Dünyalar, Üç Pakistan Şairi: Tevfik Rıfat, Maki Kureşi ve Kelim Ömer”, (9 Mayıs 1977, Sayı: 50, s. 3); **Julian Symons**, “Bilimden Çok Kurgu”, (21 Temmuz 1977, Sayı: 53, s. 3); **E. J. Mishan**, “İktisadî Öncelik: Gelişme mi Yoksa Mutluluk mu?” [I] (6 Mayıs 1983, Sayı: 192, s. 2), [II] (7 Mayıs 1983, Sayı: 193, s. 2).

Turgut Bey'in *Diriliş*'te tefrika edilmiş iki kitap çevirisi de var. Bunlardan ilki T. S. Eliot'tan *Katedralde Cinayet*. İlk olarak Nisan 1970'te (Sayı: 7-8, s. 90-99) bir bölümü tercüme edilen eser *Diriliş*'in günlük gazete olarak çıktığı dönemde 26 Ocak 1983, Sayı: 92'den başlayarak 12 Şubat 1983, Sayı: 109'a kadar 2. sayfasında, 18 sayıda tefrikası tamamlanmıştır. Eser; 1984 tarihinde de Binbirdirek Yayınlarından kitap olarak çıkmış, aynı yıl Türkiye Yazarlar Birliği tarafından “Yılın Tercüme Ödülü”ne layık görülmüştür.

Tamamlanan ikinci tefrika da Charles Morgan'ın (1894-1958) *Yargıcın Öyküsü* isimli romanıdır. Çeviri *Diriliş*'in haftada iki gün çıktığı *Pazartesi-Perşembe Günlüğü* döneminin 25 Mayıs 1978 tarihi 56. sayısından 3 Ağustos 1978 tarihli 60. sayısına kadar 3. sayfada tefrika edilmiş; dergi kapandığı için tamamlanamamıştır. Ancak bu ilk tefrikasından 12 yıl sonra *Diriliş*'in haftalık döneminin 16 Mart 1990 tarihli 87. sayısından itibaren -1978'deki beş sayılık tefrikası da tekrar yayımlanarak- derginin son sayısı olan 5 Şubat 131-132-133. sayısıyla birlikte romanın tefrikası tamamlanmıştır. Üstat, Charles Morgan'ın vaktiyle iki cilt hâlinde yayımlanmış, İngiliz şair Coleridge'nin bir mısrasının ve Platon'un *Şölen (Ziyafet)* isimli diyalogunun bir şerhi olarak kabul edilen *Kaynak* isimli romanını metafizik romanın örneği olarak anlatırdı. *Yargıcın Öyküsü* de para ve güç karşısında ahlakın ve değerlerin temsilinin ilginç olay örgüsüyle anlatıldığı bir eserdir.

Turgut Bey'in, Zülfikar Ali Han'dan tercüme ettiği *Doğudan Bir Ses: İkbâl'in Şiiri* adıyla, Binbirdirek Yayınlarından 1981'de çıkmış bir çevirisi daha vardır.

Turgut Bey'le Üstat'ın arkadaşlığı ortak bir idealin buluşturduğu bir arkadaşlık değildi. Şöyle söylersem belki daha açık ifade etmiş olurum: Turgut Bey “Diriliş” fikriyatını benimsediği için Üstat'ın yanında değildi. O zamanlar, herkes daha iyi günlerinin özlemini ve idealini taşıyordu. Bu iyi günleri toplum için insanlık için gelecekte ümit ediyordu. Turgut Bey'in böyle bir özlemi ve ideali var mıydı bilmiyorum. Bu anlamda kendisinden bir şey sızdırmazdı. O, Üstat'ın ahlakına, insani vasıflarına güvendiği, onu örnek olarak gördüğü için devamlı beraber olmak istiyordu. Üstat onun için haiz olduğu insani vasıflarıyla güvenilir bir limandı. Bir defasında Üstat “İlk defa bizim tesirimizle bu ramazan oruç tuttu.” demişti. İnsanların ilişkilerinde kendi durumlarına göre aradıkları vasıflar vardır. Öyle anlıyorum ki Turgut Bey'in aradığı da güvendi.

O, onu Üstat'ta bulmuştu. Turgut Bey'in Üstat dışında da kimseyle ilgisi yoktu. Şimdi hatırlayamadığım bir sebeple Üstat bizi Karaköy'e Teftiş Kurulu'na gönderdiğinde ilgisizliğinin derecesini anlamıştım, onca zamandan sonra bize soyadlarımızı sormuştu. Belki adımızı dahi bilmiyordu. Soyadımızı sorarak durum biraz hafifliyordu. Çünkü soyadı ile birlikte elbette adımızı da söylemiştik. Belki o zamanlar bana bu tutumu garip gelse de yaptığı çeviriler ve yarenliği bu nakısanın daima önüne geçti. Ayrıca kimseye de bir zararı yoktu. Bizlerin aradaki yaş farkı sebebiyle olsa gerek Üstat'la ilişkileri daha sınırlıydı. Turgut Bey'in öyle değildi, neredeyse hem akran hem de meslektaştı. En önemlisi de serazat tabiatının gereği bir rahatlığa sahipti. O yüzden buluşmaları, Turgut Bey'in arabası ile yaptıkları geziler zor zamanlarda Üstat için rahatlatıcı oluyordu. Bunun önemini bugün daha iyi anlıyorum. Tanınırlık, itibar kazanma gibi sebeplere mebni olmadan yaptığı çeviriler ve ifade ettiğim diğer sebepler yüzünden onu yâd etme ödevini içimde hep hissettim.

Turgut Bey'in birkaç özelliğinden daha bahsedeceğim. Bunlardan biri –aşağıda şair Yüksel Peker'in vefatı üzerine yazdığı mısralar arasında da görüleceği gibi– geldiğinde sessizce içeri girer hemen otururdu. Bazen bir çalışma ya da heyecanlı konuşma varsa geldiği fark edilmezdi bile. Konuşmalara pek katılmaz, tenakuzları yakalar oradan zekâsının zuhur ettiği bir sonuç çıkarır bu sonuca ışıldayan gözleri ve gülmesi muhakkak eşlik ederdi. Başka bir özelliği de bir yerde kendince belirlenmiş bir süreden fazla oturamaması idi. İster Diriliş'te olsun ister bir kahvehanede bir süre oturduktan sonra sessizce kalkar, dışarı çıkar biraz tur atar yine sessizce yerine otururdu. Üstat bazen boş sandalyeye bakarak “*Turgut gene daraldı.*” derdi.

Üstat'ın her akşam Turgut Bey'le gittiği Kadıköy'deki kahvelerden birinin adı “Asya” diğeri de “Evrensel”di. Birbirine çok yakındı. Kahvehanelerin durumuna göre her akşam birinde otururlardı. Bazen biz de giderdik. Erenköy'de oturduğu zamanlarda Turgut Bey onu arabasıyla bırakırdı. Feneryolu'na taşındığında da yazları o civardaki bir çay bahçesine gidilirdi.

Turgut Bey pankreas kanseri tedavisi görüyor, Çapa Hastanesi'nde yatıyordu. 8 Haziran 1994'te vefat etti. Gece Kadıköy'deki kahvehaneye gittik. Günlüğümden:

8 Haziran 1994, Çarşamba

Üstat çok üzgündü. Birdenbire “*Yalnızlığımız gitgide katmerleşiyor.*” dedi. Sessizlik uzadıkça uzuyordu. Üstat bazı zamanlarda zihni dağıtmak, ortamın ağır atmosferini değiştirmek için bazı temrinlerde bulunurdu. Ya bir beyit ya da Fransızca bazı terkipler yapardı. Kendi kendine, her birimize bakarak şunları söyledi:

Cafe de la paix- Barış kahvehanesi

Cafe de la paix et beaute-Huzur ve güzelliğin kahvehanesi

9 Haziran 1994, Perşembe

Turgut Akman Bey'in cenazesi bugün Şişli Camisi'nde kılınan öğle namazından sonra Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi. *Hürriyet* gazetesinde de teftiş kurulundan arkadaşlarının başsağlığı ilanı vardı. Birçok arkadaşımız camide ve akabinde mezarlıktaydı. Turgut Bey'in arkadaşı Eski Maliye Bakanı Sümer Oral cami avlusunda bir müddet bulundu ve namazı kılınmadan ayrıldı.

Üstat çok üzgündü. Dün gece *"Yalnızlığımız gitgide katmerleşiyor."* dedi. Mezarlığa kadar arabada yol boyunca *"Bu dünya bir hiç!"* diye tekrar etti. Annesinin 37 yıl önce yine öğle namazından sonra Şişli Camisi'nden kaldırılıp Feriköy Mezarlığı'na defnedilişini hatırladı ve *"37 yıl önce annem de buradan kaldırılıp defnedilmişti."* dedi. Turgut Bey'in vefatı hepimizi üzdü. En çok da Üstat'a üzüldüm."

Vefatından hemen sonra Turgut Bey'in mevlidi oldu. Üstat bizlere de söyledi ve hep birlikte katıldık.

Turgut Bey'e rahmet dileyerek, şair Yüksel Peker'in Turgut Bey'in vefatı üzerine yazdığı şiiri⁸ de paylaşmak istiyorum:

Kimseler Görünmeden Gitmek

Merhum Turgut Akman'a

*Bu sessiz gecede uykunu bölen neydi
Hangi düşten uyandın böyle apansız*

*Bizim de içimiz daralmıştı
İnsanlar hep dağlara dönüşüp
sırtlarını çeviriyordu*

*Dostun içine hüzün çöküyordu
Cağaloğlu'nun üstüne akşam*

*Birden kapıda görünüyordun
Dostun kalbinden aldığın ışık
Gözlerinde parlıyordu*

*Bir kedi sessizliğinde giriyordun içeri
Güldüğünde dişlerinde güneşler gezdiriyordun
Kimselere görünmeden gitmeyi seviyordun*

Dostun sabır tesbihine bir taş daha eklendi

8 Yüksel Peker, *Kelebek, Şair ve İzler*, Hece Yayınları, Ankara 2012, s. 49. Şiir ilk olarak *Yedi İklim* dergisinde Turgut Bey'in vefatının akabinde yayımlanmıştır: Sayı: 52, Temmuz 1994, s. 26.

Ali Özkavaf

Ali Özkavaf Kayserili'ydi. Bu, onun ayırt edici bir kimliği idi. Diriliş'te ismi gıyaben daha çok bu kimlik üzerinden anılırdı. Üstat'la tanışıklıkları, *Diriliş*'te ilk hikâyesinin yayımlandığı 1966 tarihinden önce olmalıdır. Ahmet Rüştü Çelebi⁹ Erdem Bayazıt'a dair kaleme aldığı bir yazısında¹⁰ Marmara Kıraathanesi'nden de bahsetmektedir. “*Bu kıraathanede, Sezai Karakoç merkezli sohbet toplantılarında hayatımın bir bakıma en zevkli ve en faydalı dönemini yaşadığımı itiraf etmeliyim.*” dedikten sonra Ali Bey'in adı, Marmara çevresinden malum birçok ismin arasında “*Kayserili iş adamı Ali Özkavaf*” şeklinde geçmektedir. 1964'te Ankara Siyasaldan mezun olan A. Rüştü Çelebi'nin bahsettiği zamanlar muhtemelen bu tarihten sonra olmalıdır.

Diriliş Partisi 1990'da kurulduğu vakit İstanbul İl Başkanlığı için Üstat'ın düşündüğü isimler vardı. Bu isimler, Ertuğrul Düzdağ, Şenol Demiröz, az önce adı geçen Ahmet Rüştü Çelebi ve Ali Özkavaf'tı. Ertuğrul Düzdağ kaleme aldığı ya da yayına hazırladığı kitapları daima Üstat'a takdim ederdi. Siyasi faaliyetlerden uzak durduğunu ve daha çok yayın çalışmaları üzerinde yoğunlaştığını ifade ederek affını istedi. Birkaç kez de İl Merkezi açıldıktan sonra sohbetlere katılmıştı. Olumlu cevap vermemesine rağmen Şenol Demiröz İl Merkezi için Klodfarer Caddesi'nde kiralanan yere geldi ve sohbet-tanışma toplantısına katıldı. Ahmet Rüştü Çelebi'nin o zamanlar meslek yasası gereği kanunen katılmasının mümkün olmadığı anlaşıldı.¹¹ Ali Özkavaf'la il başkanlığı konusunda görüşmelerini Üstat geldiğinde anlattı. Zaman zaman partinin gelişmemesine dair düşüncelerini paylaşırken çeşitli sebepler ve örneklerle birlikte o ziyaretten de bahsederdi. Birazdan bu ziyaret hakkında daha ileri bir tarihi taşıyan (1996) notlarımı paylaşacağım.

Ali Özkavaf'ın *Diriliş* dergisinin 1966-1983 tarihleri arasında yayımlanmış hikâye, deneme ve şiir türündeki yazılarının kronolojik olarak künyesi şöyle:

“**Mor Kan**” (Hikâye), Sayı: 6, Eylül 1966, s. 39-40; “**Karanlık Evin Mansuru**” (Hikâye), Sayı: 1, Ekim 1969, s. 37-41; “**Akmayan Damla**” (Hikâye), Sayı: 2,

9 Ahmet Rüştü Çelebi 1941 Maraş doğumlu. Ankara Siyasal mezunu. Maliye Bakanlığı hesap uzmanlarından. 1976'da istifa etmiş mali müşavir olarak meslek hayatını sürdürmüştür. 1992'de, Hasan Celal Güzel'in Yeniden Doğuş Partisinde İstanbul İl Başkanı olmuş; 2007'de de Muhsin Yazıcıoğlu'nun Büyük Birlik Partisine katılmıştır. Kasım 2018'de 77 yaşında vefat etmiştir.

10 Ahmet Rüştü Çelebi, “Sanatkârın Erdemi!”, *Dört Mevsim Maraş*, Sayı: 11, Temmuz 2008, s.19-21.

11 Bir internet mecrasında Ahmet Rüştü Çelebi'nin kendi ağzından hayat hikâyesini anlattığı metne rastladım. Şöyle diyor: *1990 yılında Üstadın teklifiyle partinin il başkanlığı görevini yüklenmişim. Ancak 1989'da meri olan 3568 sayılı meslek yasamız o zaman siyasi faaliyete izin vermediğinden maalesef bu görevden ayrılmak zorunda kaldım.* Ahmet Rüştü Çelebi'ye teklif yapılmış fakat bahsettiği kanuni yükümlülük dolayısıyla hemen vazgeçilmiş ve Diriliş Partisi İstanbul İl Başkanlığı görevinde bulunmamıştır.

Kasım 1969, s. 53-58; “**Kafka**” (Deneme), Sayı: 3, Aralık 1969, s. 25-26; “**Sıkılmaz Seyirci Güneş**” (Şiir), Sayı: 11-12, Haziran-Temmuz 1970, s. 109-110); “**Poyraz ve İpler**” (Hikâye), Sayı: 61, Ekim 1979, s. 43; “**Kedi Konuşuyor**” (Hikâye), Sayı: 83, 17 Ocak 1983, s. 2.

Araştırmalarım sonucu Ali Özkavaf’ın *Diriliş* öncesi yayımladığı uzun bir şiirine ve Nietzsche’ye dair bir yazısına daha rastladım: “**Nura Doğru**” (Şiir), *Ehli Sünnet*, Cilt: 7, 15 Temmuz 1953, Sayı: 137, s. 11-12; “**Kanlı Çiçekler**” (Deneme), *Tohum*, Cilt: 2, Sayı: 16, Ocak 1965, s. 25.

Bir de Üstat’ın “Gök Gürültüsü Anıtı” şiiri hakkında 1974’te yayımlanmış bir yazısı var. Şöyle diyor:

[Gök Gürültüsü Anıtı şiiri] Bizi böyle ıslatan nedir? İstinye koyunun üstüne çöken, bulutları bir topaç gibi çekip çeviren kırbaçlayan. Üstümüze bakıyorum günlük güneşlik. İliklerimize sinen bu yağmur damlaları bu ürperti. Gök’le içimiz arasındaki bağ tam kurulmuştur. Bundan dolayı hiçbir yağmur bu denli ıslatmadı beni İstinye’de bir servi dalı altında “Gök Gürültüsü Anıtı”ndan boşalan bu sağanak kadar...¹²

Ali Özkavaf’ın benim bilebildiğim son yazısı da “Kitap ve Kitaplar”¹³ başlıklı hikâyesi ya da mensur şiiri.

Ali Özkavaf ayakkabı ve terlik toptancısı idi. Beyazıt, Soğanağa Camisi civarında dükkânı vardı. Bir kez gittiğimi hatırlıyorum. Evlenmemişti. Acıbadem ya da Koşuyolu’nda oturuyor, akşam vapurla geçiyordu. Diriliş dışında vapurda karşılaşmalarımız olurdu. Üstat akşam yemeğini muhakkak Üsküdar’daki Kanaat Lokantası’nda ya da Beyoğlu’ndaki Hacı Abdullah’ta yediğini söylerdi.

Onun bendeki imgesini meydana getiren iki şey var. Biri yukarıda söz ettiğim Kayserili kimliğine atfettiği önem ikincisi de sözü başka türlü söylemesi, nasıl anlatayım kendine has esprili, sanki daha kestirmeden anlatımının olması. Söyleyecekleri öngörülmez, nasıl ifade edeceği kestirilemezdi. Mesela bir karşılaşmamızda o zaman iktidarda olan Demirel’den söz açarak “Millete ‘büyük Türkiye’, ‘büyük Türkiye’ diyerek çöküşü organize ediyor.” ya da tanıdığı bir yazardan söz derken gülererek “Yahu adamın fikirleri kendinden önce öldü.” tarzında kestirmeden ifade edişleri vardı. Bu hâl, onu kendisi yapan temel bir vasıftı âdeta. Aşağıda paylaşacağım günlüklerimden de bazı örneklerde bu özelliği görülecektir. Kayserililerin ticaret dehaları üzerinde durur, o zamanlar hep gündemde olan Sakıp Sabancı’dan âdeta bir filozof gibi bahsederdi. Ömrü boyunca, en zorda kaldığı zamanlarda bile “sermaye” ile “devlet”ten yüksek bir duyarlılıkla uzak durmuş Üstat, onun bu düşüncelerini aşırı bulur, çoğunlukla espriyile karşılar ve çoğu zaman da ne söyleyeceğini önceden kestirerek karşılaşmaları olurdu.

12 Ali Özkavaf, “Şiir Yorumu: Gök Gürültüsü Anıtı’nda”, *Sıla*, Sayı: 4, Mayıs 1974, Sayfa: 8.

13 Ali Özkavaf, “Kitap ve Kitaplar”, *Kaşgar*, Sayı: 17, Eylül 2000, Sayfa: 93.

Ben onu Diriliş'te çok az gördüm. Her hafta gidemesem de arada Koska'daki Set Üstü'ne geldiğini hatırlıyorum. Dükkânı da zaten oraya çok yakındı. Yaklaşık 1990'larda sonra bilmediğim bir sebeple uzaklaşmıştı. Ama adı Diriliş'te anılırdı. Ondan sonra da vapurda birkaç kez karşılaşmalarımız oldu. Onun hayat serencamına dair bütün bilgim bir vapur karşılaşmasında söylediklerinden ibaret. O zamanlar bu zatların bazılarıyla izlenimlerim dışında ileri bir diyalogum olmadı. O zamanlar ayrıca üst yaştakilerin alt yaş kuşaklarıyla ilişkileri de daha resmî idi. Her şey bir aradayken gördüğümüzden ve duyduğumuzdan ibaretti. Bu yüzden hiçbirinin hayat serencamlarını bilmezdik. Sanki bizim için hayatları gördüğümüz andan başlardı. Öncesini sormazdık. Kendileri söylerlerse ne âlâ. Belki de onları Üstat'ın yanında görmek, tanımak için yetiyor daha etraflı bir bilgiye ihtiyaç hissettirmiyordu. Orada olmak belki tercihlerin de bir göstergesiydi. O da zannederim benim için her şeye yetiyordu. Zaten şahsi şeyler neredeyse hiç konuşulmazdı. Düşünceler, fikirler ya da gündel olayların yorumları dolayısıyla geçmişten örnekler ve geleceğe dair fikirler konuşulurdu. Bu bir araya gelişlerde ve konuşmalarda Üstat meseleleri tahlil etmesi yanında, mütefekkirane bir mikyasın da sahibiydi. Böyle durumlarda Diriliş bir bakıma rasathane hükmündeydi. Ali Özkavaf da Üstat'ın rasadına sık takılanlardandı. Konuşmaların sonunda bir espri de ortaya çıkardı.

Bir vapur karşılaşmasında yazıp yazmadığına dair sorduğum soru dışında kendiliğinden anlattıkları onu daha etraflıca tanımama vesile oldu:

8 Aralık 1998, Çarşamba

Akşam vapurda Ali Özkavaf Bey'e rastladım. Daha önceki rastlayışım da kendisine *Monna Rosa*'nın yayımlandığını söylemişim. Bende olup olmadığını sormuştu. Ben de çantamdakini vermişim. Yazıp yazmadığını sordum. Yazmaya devam ettiğini, yayımlamayı düşündüğünü, yarım kalmış tamamlanmayı bekleyen hikâyelerinin olduğunu söyledi. İstanbul Felsefe Bölümünde okuduğundan söz açarak, babasının iflas etmesi dolayısıyla eğitimini bıraktığından bahsetti. Hilmi Ziya, Takiyettin Mengüşoğlu hocasıymış. Takiyettin Mengüşoğlu kendisine çok iltifat edermiş, ondan ümitli olduğunu söylemiş. Evine sık sık gider çocuklarını da tanımış. Bir bunalıma girmiş. Bazı hikâyeleri oradan doğmuş. Turan Oflazoğlu sınıf arkadaşımış. Nermi Uygur o zamanlar asistanmış. IV. Murad'ın galasında Turan Oflazoğlu ile karşılaşmışlar. Tebrik için yanına gitmiş. Oflazoğlu yüzünü çevirmiş. Bunun da sebebinin bunalımdan sonra iyice ortaya çıkan İslami yöneliminin onlar tarafından bilinmesine bağlıyor. Fazıl Hüsnü'yü okuduğunu söyledi. "Benim şiir okumam iyidir." diyerek Fazıl Hüsnü'den "Uyanıklık" şiirini okudu. Yedi dörtlükten meydana gelen bu uzun şiiri tamamen okudu. *Yeni İstiklal*'de Mehmet Şevket Eygi onun "İşaret" isimli yazısını yayımlamakta tereddüt edince Üstat "Koy yahu şu yazıyı dergiye Mehmet!" demiş. Ali Özkavaf Bey, Üstat için şu cümleleri kurdu: *Şimdiki şairlerin şiiri spekülasyon. Duygu yok. Okuduktan sonra insanda bir şey kalmıyor. Sezai Bey öyle mi. Kırıntısı bile kendisine aittir. Çoğu insan hamallık*

yapar. Bilgi malumat hamallığı. Kendi yaşamadıkları ve kendi işine yaramayan şeylerin hamallığını.

Ali Bey'in anlattıklarından hareketle özellikle doğum tarihi hakkında yaklaşık da olsa bir tahminde bulunabiliriz. Felsefe Bölümü'nden sınıf arkadaşı ve baba tarafından Kayserili olan hemşehrisi Turan Oflazoğlu 1932 doğumlu ve 1954 yılında Hukuk Fakültesine giriyor. Oradaki eğitimini bırakıyor Edebiyat Fakültesinde çift ana dal hakkını kullanarak Felsefe ve İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümlerinden 1960'da mezun oluyor. Mermi Uygur da Felsefe Bölümüne 1950'de asistan olarak atanıyor. Eğer Ali Bey mezun olsa idi muhtemelen Oflazoğlu gibi 1960 tarihinde mezun olacaktı. O da Oflazoğlu gibi 1954 tarihinde felsefe eğitimine başlamış olmalıdır. İlk, orta ve lise eğitimini de dikkate alırsak Ali Özkavaf'ın en erken 1934 doğumlu olabileceğini söyleyebiliriz. Ayrıca Turan Oflazoğlu ile IV. Murad'ın galasında karşılaşmaları da eserin ilk sahnelendiği 1980 yılı olmalıdır.

Bundan sonrası günlüğümden:

9 Temmuz 1996

X geldi. Şahsen tanıdığım biri daha vardı. Üstat Diriliş Partisine Anayasa Mahkemesi tarafından açılan kapatma davasından ve yapılan yazışmalardan söz açtı. Partinin gelişmemesinin sebeplerini anlatırken, İstanbul İl Merkezi'nin kuruluş çalışmaları için Ali Özkavaf'a gittiğini, ona Diriliş Partisinin İstanbul İl Başkanı olmasını istediğini söylediğini, Ali Özkavaf'ın da babasının yanında bu teklife karşılık dükkânındaki (ayakkabı, terlik) malları göstererek "*İl Başkanlığı karşılığında bu mallara fit misin?*" diye sorduğunu, kendisinin de "Biz bunun karşılığında senden bir şey istemiyoruz." dediğini anlattı. Üstat "*Ali Özkavaf ticaret erbabı olduğundan, siyasi partiler için il başkanlıkları da ticaret gibi düşünüldüğü için eğer biz o malları alırsak teklifimizi ciddi bulacağımızı ima ediyor.*" diyerek sözlerini bağladı. O sırada hangi sözden ne anlam çıkaracağı ya da hangi sözü nereye bağlayacağı konusunda vukuat sahibi, patavatsızlığı ve cahilliği ile maruf ve benden birkaç yaş büyük X birdenbire bana dönerek "*Mustafa*" dedi "*Sen o koltuğu neyin karşılığında aldın?*" diye sordu. Ne cevap vereceğimi bilemedim. Kısa bir sessizlikten sonra Üstat beni bu müşkil andan kurtardı ve "*Elbette hayatımızı vererek, tabii ki, onu ortaya koyarak.*" dedi. Herkes gittikten sonra da üzüldüğümü fark ettiğinden "*Geliyor, gidiyor; hiçbir şey öğrenmiyor. Ne anlatmak istiyoruz o nereye çekiyor. Geldikleri yeri bir türlü aşamıyorlar.*" dedi.

3 Aralık 1997

Üstat, büroya geldiğinde akşam vapurda Ali Özkavaf'la karşılaşmasını ve aralarında geçen diyalogu anlattı:

Ali Özkavaf: Seninle görüşmemek beni üzüyor. Benim gitgide Yahudileştiğimi mi düşünüyorsun?

Üstat: Seni Ali Özkavaf olarak düşünüyorum.

Ali Özkavaf: Bir film çevir (dergi çıkar anlamında yorumladığını söyledi Üstat), en kötü rolü de bana ver, razıyım.

Sonra Üstat'ın kulağına eğilip, "*Yalnız bütün yükü de (maddi para yükü) bana yıkma.*" demiş.

Gülüşmüşler.

Türkiye'de İslami camia içinde, özellikle Özal Dönemi'yle birlikte, gelişmenin, kendini kabul ettirmenin ekonomik gelişmeye bağlı olduğunu savunan bir görüş zuhur etmiş ve genel kabul görmüştür. Üstat ise ta başından beri "*Hafif kültürle ağır sanayi olmaz; bilim (ilim) ve fazilet (ahlâk) olmadan hakikate ulaşılmaz.*" diyordu. Holdingleşmenin, sanayileşmenin, özel teşebbüslerin (okul, hastane, TV. vb.) arttığı ve bu meyanda Müslüman zenginlerin belirgin bir şekilde ortaya çıktığı ve kendilerinden bir güç olarak söz edildiği bu yıllar aynı zamanda kültür ve sanatın tamamen ihmal edildiği yıllardı. Güç elde edilmişti fakat birbirini deviren yıllar boyunca ihmal edilen şey bu sefer bir soru kılığına bürünüp birdenbire ortaya çıkıvermişti: "*Niçin kültürel iktidar olamıyoruz?*" Ali Özkavaf galiba ekonomik güçle bir şeyler olacağın inanan taraftaydı. Kültürle başlamış, hikâyeler yazmış, az da olsa kalem tecrübeleri yapmış biriydi. Kim bilir belki de, yarım kalan eğitimi gibi edebiyattan, güzel hikâyeler yazmaktan, hayatının bir anında vazgeçmiş olmalıdır. Ruhu şad olsun.

Selahaddin Eyyubi

Diriliş'te gördüğüm en enteresan zatlardan biriydi Selahaddin Eyyubi. Muhtemelen onunla karşılaşan herkes için de öyle idi. İlk defa daimi cerbeze hâlinde birini görüyordum. En azından büroda kaldığı süre içerisinde girişinden ayrılışına kadar bu hâal üzerinde idi. O konuşulan konulara katılmaktan, sorulara cevap vermekten azade daima içinden geçenleri söylerdi. Hem de nasıl! Birdenbire bastıran bir sağanak hâlinde. Çok sık gelmezdi. Bir soruya ya da bir konuya dair değil sırf görüşme için gelir, orta karar kalırdı. Üstat'a, Selahaddin Eyyubi ve Erzurumlu İbrahim Hakkı ahfadından olduğunu söylemişti. İlk geldiğinde kartvizitini vermişti. Kartvizitte adı "*Selahaddin Eyyubi Hiç*" olarak yazılmıştı. Emin değilim fakat aklımda Gümrük'te çalıştığına dair bir bilgi kalmış. Çoğu zaman sözlerini takip etmek zordu, başka bir perdeden konuşurdu. Birdenbire karakter tahlili yapardı. Bir defasında orada bulanları tek tek işaret ederek birine "*Bu adam kendini için için yer kimseye bir şey demez.*", diğerine "*Bu adam da her şeye zor inanır.*", öbürüne de "*Birden patlar sonra pişman olur.*" dedi. Bir defasında o zamanlar Dinç Bilgin'e ait olan ATV'de çalışan ve konuşmalarını, mizaç tahlillerini ilginç bulan televizyon ekibinden birkaç kişinin program teklifi yaptıklarını, deneme çekimlerine katıldığını ama konuşma arasında istemedikleri şeyleri söylediği için vazgeçtiklerini anlatmıştı.

Bir seferinde Kâmil Öztürk'ün de büroda bulunduğu bir sırada ziyarete gelen Selahaddin Bey Kâmil Bey'e dönerek "*Kâmil Beyciğim Fatih'te Selâhaddin-i*

Uşşakî hazretlerinin mezarını¹⁴ ziyaret edip bir iki sefer su döküverin, akşam ya-tarken başucunuza gelir, sizinle sohbet ederler.” dedi. Herkesin bakışı Kâmil Bey’e çevrildi. Birdenbire gelen bu hitap karşısında Kâmil Bey elbette çok şaşırды fakat sükûnetini muhafaza ederek “Aman, aman, ben çekinirim o tür şeylerden.” dedi ve konu kapandı. Selahaddin Bey cevabı duydu mu bilmiyorum çünkü her zaman olduğu gibi içine doğanları hızla söze dökmeye çalışıyor; birbiriyle ra-bıtası en azından benim için meçhul şeyler söylüyordu.

Günlüğümden:

9 Ocak 1995, Pazartesi

Bugün Diriliş’in yeni bürosuna (Derin Han) Selahattin Eyyubi geldi. Soyu Se-lahattin Eyyübi ile Erzurumlu İbrahim Hakkı hazretlerine dayandığını daha önceki bir gelişinde söylemişti. Uzun uzun konuştu. E. için ruh hastası dedi. Çiller ve Karayalçın’ın kendisini aradığını söyledi. Üstat’a da laf arasında “Üs-tadım herkes sizin gibi akıllı değil, şahinler gökyüzünde yalnız uçarlar, kargalar ise sürüyle.” dedi. Üstat o gittikten sonra “Hâli var ama makamı yok. Makamı ol-saydı temkinli olurdu, sürekli cezbe hâlinde.” dedi. Hızlı hızlı söylediklerini Üstat âdeta şerh eder gibi anlattı.

Selahaddin Eyyubi hakkında başka bir bilgiye maalesef ulaşamadım. Yaşıyor-sa sağlıklı ömürleri, vefat etmişse ruhu şad olsun.

14 Uşşakî tarikatı 3. Pîrî Selâhaddin-i Uşşakî ‘nin (1705-1783) açık türbesi Fatih’te Tâhir Ağa Tekkesi’ndedir Tekke, Kapıcıbaşı Seyyid Mehmet Tahir Ağa tarafından 1736 tarihinde yaptırılmıştı. Büyük bir avlusu bulunan tekkede, türbe, çilehane ve bir de misafirhane yer almaktadır.